

WOJEWODA LUBELSKI

**ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE NR PN-II.4131.1.5.2017
WOJEWODY LUBELSKIEGO**

z dnia 13 grudnia 2017 r.

w sprawie nadania nazwy ulicy w mieście Lublin

Na podstawie art. 6 ust. 2 i ust. 3 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. z 2016 r., poz. 744 ze zm.), po zasięgnięciu opinii Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, zarządza się co następuje:

§ 1.

Dotychczasowej ulicy Leona Kruczkowskiego w mieście Lublin nadaje się nazwę ulica Zbigniewa Herberta.

§ 2.

Zarządzenie ogłasza się w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego.

§ 3.

Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego.

Uzasadnienie

W dniu 2 września 2016 r. weszła w życie ustawa z dnia 1 kwietnia 2016 r. *o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej* (Dz. U. poz. 744), zwana dalej „ustawą”. Ustawa została zmieniona ustawą z dnia 22 czerwca 2017 r. *o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej* (Dz. U. poz. 1389).

Stosownie do art. 1 ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki - nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, nadawane przez jednostki samorządu terytorialnego nie mogą upamiętniać osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących komunizm lub inny ustrój totalitarny, ani w inny sposób takiego ustroju propagować (ust. 1). Za propagujące komunizm uważa się także nazwy odwołujące się do osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944-1989 (ust. 2). Za jednostki organizacyjne uważa się w szczególności szkoły i ich zespoły, przedszkola, szpitale, placówki opiekuńczo-wychowawcze, instytucje kultury oraz instytucje społeczne (ust. 3).

Jak stanowi art. 6 ust. 1 ww. ustawy, obowiązujące w dniu wejścia w życie ustawy nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniające osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób, właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego albo związku, o którym mowa w art.4, zmienia w terminie 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie. W przypadku niewykonania obowiązku, o którym mowa w ust. 1, wojewoda wydaje zarządzenie zastępcze, w którym nadaje nazwę zgodną z art. 1, w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął termin, o którym mowa w ust. 1 (ust. 2). Wydanie zarządzenia zastępczego, o którym mowa w ust. 2, wymaga opinii Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji

Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy z art. 1. Przepis art. 2 ust. 3 stosuje się odpowiednio (ust. 3).

Opinia, o której mowa, jest przedstawiana w terminie miesiąca, a w sprawie szczególnie skomplikowanej – nie później niż w terminie 2 miesięcy, od dnia doręczenia żądania wojewody. Oczekiwanie na opinię wstrzymuje bieg terminu na stwierdzenie nieważności aktu (art. 2 ust. 3 ustawy).

W niniejszej sprawie Rada Miasta Lublin nie wykonała ustawowego obowiązku i nie dokonała zmiany nazwy ulicy Leona Kruczkowskiego.

Pismem z dnia 11 września 2017 r. znak: PN-II.40.39.2017 organ nadzoru wystąpił do Dyrektora Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Lublinie o opinię dotyczącą nazwy ulicy Leona Kruczkowskiego. Odpowiedź na powyższe wystąpienie została doręczona organowi nadzoru w dniu 17 listopada 2017 r.

Zgodnie z treścią ww. opinii IPN z dnia 3 listopada 2017r., znak: BUW-940-130(3)/17: „*W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej – KŚZpNP wymieniona nazwa symbolizuje komunizm w rozumieniu art. 1 ust. 1 ustawy (...). Leon Kruczkowski (1900-1962) był działaczem komunistycznym, członkiem kierowniczych struktur komunistycznej partii i państwa, pisarzem i publicystą, autorem dzieł literackich, w tym dramatów. W okresie powojennym aktywnie zaangażował się w działalność komunistycznej Polskiej Partii Robotniczej (PPR) oraz Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej (PZPR). W latach 1954-1959 był zastępcą członka Komitetu Centralnego PZPR; w latach 1959-1962 - członkiem KC PZPR. Od czerwca 1945 r. był wiceministrem kultury i sztuki w zdominowanym przez komunistów tzw. Tymczasowym Rządzie Jedności Narodowej oraz - później - w komunistycznym rządzie Józefa Cyrankiewicza (do 1948 r.). Był z ramienia PPR mianowany na członka Krajowej Rady Narodowej. Potem z ramienia PPR i PZPR zasiadał w Sejmie PRL w kolejnych kadencjach - do 1962 r. W okresie dojrzałego stalinizmu objął funkcję prezesa Zarządu Głównego Związku Literatów Polskich (1949-1956). Gwarantował spójność działań ZLP z propagandową działalnością władz komunistycznych. W latach 1952-1956 był członkiem prezydium Ogólnopolskiego Komitetu, stworzonego przez komunistów Frontu Narodowego i - w latach 1958-1962 – członkiem prezydium Ogólnopolskiego Komitetu stworzonego na to miejsce Frontu Jedności Narodu. Był także członkiem stworzonej przez komunistów i finansowanej przez ZSRR Światowej Rady Pokoju (od 1950 r.), propagandowo wspierającej na arenie międzynarodowej politykę imperialną Związku Sowieckiego, oraz członkiem prezydium Polskiego Komitetu Obrońców Pokoju. W lutym 1957 r. został członkiem Rady Państwa PRL.*

Według art. 1 ust. 1 ustawy nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urzędzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, nadawane przez jednostki samorządu terytorialnego nie mogą upamiętniać osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących komunizm lub inny ustrój totalitarny, ani w inny sposób takiego ustroju propagować. Jednocześnie - jak stanowi art. 1 ust. 1 ustawy - za propagujące komunizm uważa się także nazwy odwołujące się do osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944-1989. Nadto zgodnie z wykładnią językową „symbolizować” oznacza przedstawiać coś pod postacią symbolu; być symbolem czegoś (zob. Słownik Języka Polskiego, oprac. E. Sobol, Warszawa 2005, s. 979).

Tym samym ocenić należy, iż fakt honorowania wskazanej postaci w nazwie ulicy sprawia, iż posiada ona charakter nazwy upamiętniającej osobę symbolizującą komunizm”.

Powyższa opinia Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu potwierdzająca niezgodność nazwy ulicy Leona Kruczkowskiego z art. 1 ust. 1 ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urzędzeń użyteczności publicznej oraz pomniki - ma charakter wiążący.

Organ nadzoru w pełni podziela i przyjmuje wnioski płynące z opinii IPN. Nie ulega wątpliwości, iż Leon Kruczkowski był działaczem komunistycznym, członkiem kierowniczych struktur komunistycznej partii i państwa aktywnie zaangażowanym w działalność polityczną – a zatem nazwa ulicy Leona Kruczkowskiego w Lublinie jest niezgodna z art. 1 ust. 1 omawianej ustawy, gdyż posiada charakter nazwy upamiętniającej osobę symbolizującą komunizm.

Z uwagi na powyższe, na mocy art. 6 ust. 2 i 3 ustawy, organ nadzoru jest zatem zobligowany do wydania zarządzenia zastępczego dokonującego zmiany nazwy ulicy Leona Kruczkowskiego w Lublinie.

Jednocześnie należy zauważyć, iż zasadne jest uhonorowanie osoby Zbigniewa Herberta poprzez nadanie dotychczasowej ulicy Leona Kruczkowskiego w Lublinie nazwy ulica Zbigniewa Herberta. Zbigniew Bolesław Ryszard Herbert (ur. 2 października 1924 r. we Lwowie, zm. 28 lipca 1998 w Warszawie), poeta, eseista, dramaturg, twórca słynnego cyklu poetyckiego „Pan Cogito”, autor słuchowisk; kawaler Orderu Orła Białego, pisarz o wielkim dorobku, wyjątkowym autorytecie artystycznym i moralnym. Z wykształcenia ekonomista, prawnik i filozof. Jego książki zostały przetłumaczone na 38 języków. Wiersze poety stanowią próbę odnowienia tradycji jako aksjologicznego fundamentu życia jednostki. Laureat ponad dwudziestu nagród literackich. Od końca lat 60. XX w. był jednym z najpoważniejszych pretendentów do Literackiej Nagrody Nobla.

Biorąc pod uwagę powyższe, wydanie zarządzenia zastępczego w sprawie nadania nazwy ulicy Zbigniewa Herberta w mieście Lublin, jest uzasadnione.

Na niniejsze zarządzenie zastępcze przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie, złożona za moim pośrednictwem, w terminie 30 dni od daty jego doręczenia.

WOJEWODA LUBELSKI

Przemysław Czarnek

Otrzymuje:

- Przewodniczący Rady Miasta Lublin
- Prezydent Miasta Lublin

Do wiadomości:

- Instytut Pamięci Narodowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu – Oddział w Lublinie